

มาตรการขับเคลื่อนการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพช่องปากเด็กวัยเรียนวัยรุ่น ปี 2568

เป้าประสงค์		เด็กวัยเรียน วัยรุ่น มีสุขภาพช่องปากดี		
ตัวชี้วัด		<ul style="list-style-type: none"> ร้อยละ 73 ของเด็ก 12 ปี ปราศจากฟันผุ (Caries free) 		
มาตรการ				
ลำดับ	ความสอดคล้อง PIRAB	ชื่อมาตรการ	หลักการ/เหตุผลการกำหนด มาตรการ	ประเด็นความรู้ ข้อมูล สารสนเทศ ที่นำมาใช้ประกอบการวิเคราะห์
1.	P : Partnership	ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมสุขภาพช่องปากเด็กวัยเรียนวัยรุ่นจากภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง	จากการทบทวนวรรณกรรมและการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพเด็กวัยเรียน การดำเนินงานอย่างต่อเนื่องต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคีเครือข่าย เช่น โรงเรียน ครอบครัว ชุมชน และภาคส่วนต่างๆ ในการในการร่วมสร้างเสริมสุขภาพช่องปากที่ดี ให้กับเด็ก รวมถึงสนับสนุนให้เกิดนโยบายที่ส่งเสริมการมีสุขภาพช่องปากที่ดี และการกำกับ ติดตาม ประเมินผลอย่างต่อเนื่อง	1. Health-promoting School https://apps.who.int/iris/handle/10665/63868 2. Health-promoting school – Global standards https://www.who.int/publications/i/item/9789240025059 3. แนวทางการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพช่องปากเด็กนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา https://schooloralhealth.anamai.moph.go.th/multimedia/newsID&333/ 4. Oral health promotion evaluation-time for development https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/11409674/ 5. Strategies and approaches in oral disease prevention and health promotion https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2626336/pdf/16211164.pdf 6. Developing a health-promoting school: A practical resource for developing effective partnerships in school health, based on the experience of the European Network of Health Promoting Schools https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/107824/E90053.pdf;sequence=1 7. Evidence-based oral health promotion https://content.health.vic.gov.au/sites/default/files/migrated/files/collections/policies-and-guidelines/f/final-oral-health-resource-may-2011-web-version---pdf.pdf

ลำดับ	ความสอดคล้อง PIRAB	ชื่อมาตรการ	หลักการ/เหตุผลการกำหนด มาตรการ	ประเด็นความรู้ ข้อมูล สารสนเทศ ที่นำมาใช้ประกอบการวิเคราะห์
2.	I : Investment	พัฒนาระบบเฝ้าระวังสุขภาพช่องปาก เด็กวัยเรียน โดยครู	เพื่อใช้ในการเฝ้าระวังและติดตามแนวโน้มสถานการณ์สุขภาพช่องปากของเด็กนักเรียน ให้ครอบคลุมสถานะสุขภาพ ปัจจัยเสี่ยง ปัจจัยป้องกันสำคัญ และสิ่งแวดล้อม บนพื้นฐานข้อมูลตามบริบทพื้นที่อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนจัดบริการทันตกรรมป้องกันในเด็กตามระดับความเสี่ยง และการส่งต่อเพื่อรับบริการตั้งแต่เริ่มแรก (Early detection and early treatment) ในเด็กที่จำเป็นต้องได้รับบริการ ซึ่งเมื่อทรัพยากรสำหรับการป้องกัน การวินิจฉัย และการรักษามีจำกัด เทคโนโลยีสุขภาพมีความสำคัญและสามารถเข้ามาช่วยพัฒนาให้สุขภาพช่องปากของประชาชน ดีขึ้น	<p>1. Health-promoting schools: an opportunity for oral health promotion https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2626337/</p> <p>2. Evidence-based oral health promotion https://content.health.vic.gov.au/sites/default/files/migrated/files/collections/policies-and-guidelines/f/final-oral-health-resource-may-2011-web-version---pdf.pdf</p> <p>3. Digital oral health https://www.who.int/publications/i/item/9789240035225</p>

ลำดับ	ความสอดคล้อง PIRAB	ชื่อมาตรการ	หลักการ/เหตุผลการกำหนด มาตรการ	ประเด็นความรู้ ข้อมูล สารสนเทศ ที่นำมาใช้ประกอบการวิเคราะห์
3.	I : Investment	เพิ่มความครอบคลุม การเข้าถึงบริการ ส่งเสริมป้องกันโรคใน ช่องปาก เด็กวัยเรียน วัยรุ่น	จากการวิเคราะห์การเข้าถึงบริการ เด็ก 12 ปี พบว่า มีความครอบคลุม ของการตรวจสุขภาพช่องปาก เพียงร้อยละ 32.9 ซึ่งต่ำกว่า เป้าหมายที่กำหนด) และ เด็ก 6 ปี ได้รับการเคลือบหลุมร่องฟันกรามแท้ เพียง ร้อยละ 34.8 ซึ่งการจัดให้มี การส่งเสริมและป้องกันโรคในช่องปาก และสนับสนุนให้เด็กเข้าถึงบริการ ทันตกรรมขั้นพื้นฐานที่จำเป็นมีส่วน สำคัญในการทำให้เด็กวัยเรียนมี สุขภาพช่องปากที่ดี	1. Evidence-based oral health promotion https://content.health.vic.gov.au/sites/default/files/migrated/files/collections/policies-and-guidelines/f/final-oral-health-resource-may-2011-web-version---pdf.pdf
4.	I : Investment	ขับเคลื่อนและขยาย ผลการสร้างเสริมความ รอบรู้ และพฤติกรรม สุขภาพ ช่องปาก ที่ พึงประสงค์ ผ่านชุด กิจกรรมเรียนรู้ด้าน ช่องปากแบบ Active learning	จากข้อมูลรายงานการประเมินผล โปรแกรมการสร้างเสริมสุขภาพช่อง ปากในโรงเรียน พ.ศ. 2563 เด็กวัยเรียน มีความรอบรู้พื้นฐานด้านสุขภาพช่อง ปากเพียงพอ แต่ยังไม่เพียงพอในการ ทำให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ซึ่ง การจัดการเรียนรู้แบบ Active learning สามารถพัฒนา ทักษะ ทัศนคติ ของผู้ เรียนและเกิด พฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้ สอดคล้อง กับการในการพัฒนาหลักสูตรฐาน สมรรถนะ ของกระทรวงศึกษาธิการ	1. แนวทางการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพช่องปากเด็กนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา https://schooloralhealth.anamai.moph.go.th/multimedia/newsID&333/ 2. การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ http://backoffice.onec.go.th/uploads/Book/1801-file.pdf

ลำดับ	ความสอดคล้อง PIRAB	ชื่อมาตรการ	หลักการ/เหตุผลการกำหนด มาตรการ	ประเด็นความรู้ ข้อมูล สารสนเทศ ที่นำมาใช้ประกอบการวิเคราะห์
5.	R : Regulate and Legislate	กำกับติดตาม และ ประเมินผล การ ดำเนินงานตาม ประกาศ ศธ. ในการ สร้างเสริมสุขภาพช่อง ปาก และ การจัดการ สิ่งแวดล้อมด้าน อาหารในและ นอกโรงเรียน	เพื่อสนับสนุนให้พื้นที่ที่ขับเคลื่อนการ จัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อ ต่อการมีพฤติกรรมสุขภาพช่องปากที่ ดีตามประกาศ ศธ. และ สพฐ. ผ่าน กระบวนการกำกับ ติดตาม แบบ บูรณาการตามโครงสร้างกระทรวง สาธารณสุข และโครงสร้าง กระทรวง ศึกษาธิการในพื้นที่	1 แนวทางการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพช่องปากเด็กนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา https://schooloralhealth.anamai.moph.go.th/multimedia/newsID&333/
6.	A : Advocate	รณรงค์สื่อสารความ รอบรู้ด้านสุขภาพช่อง ปาก (Online Cam- paign)	เพื่อสร้างกระแสความรอบรู้ด้าน สุขภาพช่องปาก ให้เด็กมีพฤติกรรม สุขภาพช่องปากที่พึงประสงค์ นำไปสู่ การมีสุขภาพช่องปากที่ดี	1. การประเมินความรอบรู้ด้านสุขภาพช่องปาก https://schooloralhealth.anamai.moph.go.th/quizgame/
7.	B : Building Ca- pacity	พัฒนาศักยภาพภาคี เครือข่ายในการ ทำงานส่งเสริม สุขภาพช่องปาก	เพื่อให้ทันตบุคลากร และผู้เกี่ยวข้อง สามารถทำงานส่งเสริมสุขภาพ ช่องปาก ภายใต้อำนาจเชิงประจักษ์ (Evidence based) และสอดคล้อง กับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง และ ใ้บุคลากรการศึกษา สามารถทำงาน ส่งเสริมสุขภาพช่องปาก ในเด็กวัย เรียนให้มีความรอบรู้และพฤติกรรม สุขภาพที่พึงประสงค์ จัดกิจกรรม และจัดการสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการ มีสุขภาพช่องปากที่ดี	1. Health-promoting school – Global standards https://www.who.int/publications/i/item/9789240025059 2. แนวทางการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพช่องปากเด็กนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา https://schooloralhealth.anamai.moph.go.th/multimedia/newsID&333/ 3. การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ http://backoffice.onec.go.th/uploads/Book/1801-file.pdf

ลำดับ	ความสอดคล้อง PIRAB	ชื่อมาตรการ	หลักการ/เหตุผลการกำหนด มาตรการ	ประเด็นความรู้ ข้อมูล สารสนเทศ ที่นำมาใช้ประกอบการวิเคราะห์
8.	B : Building Capacity	สร้างความรอบรู้และ ทักษะในการดูแล สุขภาพช่องปากเด็กวัย เรียนวัยรุ่น	จากการสำรวจสถานะสุขภาพช่องปาก แห่งชาติครั้งที่ 9 (2566) ปัญหาสุขภาพ ช่องปากยังเป็นปัญหาสำคัญในเด็กวัย เรียนวัยรุ่น โดยเด็กวัยเรียนมากกว่าครึ่งมี ประสบการณ์โรคฟันผุ เด็กวัยรุ่นมีเหงือก อักเสบร้อยละ 80.2 การพัฒนาแนวคิด การเป็น “เจ้าของสุขภาพ” ในเด็กวัย เรียนวัยรุ่นให้สามารถเฝ้าระวังโรคในช่อง ปากได้ด้วยตนเอง (Self-surveillance) ในการมี Early detection, Early treat- ment and maintain good oral health ผ่านการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ มุ่งพัฒนาทักษะและพฤติกรรมสุขภาพที่ พึงประสงค์จึงมีความสำคัญ	1. Health literacy https://academic.oup.com/heapro/article/15/3/259/551108 2. แนวทางการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพช่องปากเด็กนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา https://schooloralhealth.anamai.moph.go.th/multimedia/newsID&333/ 3. การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ http://backoffice.onec.go.th/uploads/Book/1801-file.pdf